

Handläggare:
Helena Altvall, tel. 508 25 004
Tina Heinsoo, tel. 508 25 602

Till
Socialtjänstnämnden

Kartläggning av personer med psykiska funktionshinder och insatser från socialpsykiatri

2 bilagor

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner den genomförda kartläggningen av personer med psykiska funktionshinder och insatser från socialpsykiatri
2. Socialtjänstnämnden överlämnar kartläggningen till stadsdelsnämnderna för kännedom
3. Socialtjänstnämnden uppdrar åt förvaltningen att återkomma till nämnden med förslag till upplägning av en brukarundersökning

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

I föreliggande ärende presenteras en kartläggning av psykiskt funktionshindrade samt hur deras behov av insatser tillgodoses. Kartläggningen har genomförts av stadens utrednings- och statistikkontor (USK) och presenteras i en sammanfattande rapport samt fyra bilagedelar. Socialtjänstförvaltningen har deltagit i såväl upplägningen som genomförandet av kartläggningen.

Kartläggningen har gjorts dels genom bearbetningar av registerdata dels genom enkäter till handläggare och chefer inom socialtjänsten, chefer inom SLL, bostadsföretag och brukarorganisationer.

Resultaten visar att drygt 3000 personer hade någon form av socialpsykiatrisk insats under ett år. Huvuddelen är ensamstående, ca 7 % har missbruksproblem, merparten bor i eget boende, de flesta klarar sin ekonomi själva, könsfördelningen är jämn och andelen med utländsk härkomst motsvarar sin andel i totalbefolkningen. Det finns ca 300 barn under 18 år som har förälder med psykiskt funktionshinder.

Behoven för de psykiskt funktionshindrade tillgodoses till stor del men förbättringar behövs framför allt inom områdena boende, sysselsättning och boendestöd. Uppsökande och förebyggande arbete bör förbättras och mera motivationsarbete behövs i syfte att de psykiskt funktionshindrade ska acceptera insatser från socialpsykiatri. Samarbetet mellan staden och landstinget behöver förbättras och socialtjänsten behöver bli mera tydlig och tillgänglig för den enskilde och andra vad gäller psykiskt funktionshindrade. Det bör noteras att uppgifter från klienterna själva inte har inhämtats i denna kartläggning. Socialtjänstförvaltningen föreslår därför att den nu genomförda kartläggningen kompletteras med en intervjuundersökning riktad till de psykiskt funktionshindrade själva med syfte att fånga in deras uppfattning om behov och insatser.

Uppdrag och syfte

Socialtjänstnämnden uppdrog 2005-09-20 åt socialtjänstförvaltningen att göra en kartläggning av personer med psykiska funktionshinder och deras behov av insatser. Kartläggningen skulle enligt uppdraget innehålla uppgifter om social funktionsförmåga, bostad, sysselsättning, familj, försörjning, eventuellt missbruk samt pågående insatser av socialtjänst, psykiatri och beroendevård. I uppdraget understryks att betoningen ska ligga på kommunala insatser men att även landstingets psykiatri och primärvård ska tillfrågas. Vidare framhålls att kartläggningen ska göras i samverkan med brukarorganisationerna och socialtjänstnämndens handikappråd. Skrivelsen bifogas. Bilaga 1.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har beretts av socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt. Staben har även regelbundet deltagit i de olika momenten av kartläggningen – framtagandet av uppdragsplan, frågeformulär, databearbetningar, analyser, rapportskrivning m.m.

Kartläggningen

Socialtjänstnämnden godkände 2006-03-21 uppdragsplanen för kartläggningen samt att kartläggningen skulle genomföras av stadens utrednings- och

statistikkontor (USK). Uppdraget har genomförts under hösten 2006 och våren 2007. Resultaten av kartläggningen presenteras i följande rapporter:

Sammanfattande rapport

Personer med psykiskt funktionshinder. Kartläggning 2006/2007

Bilaga

Del 1. Bearbetning av stadens register

Del 2. Sambearbetning av paraplydata med landstingsdata

Del 3. Klientenkät till handläggare inom socialpsykiatri

Del 4. Enkäter till socialtjänsten (IoF), SLL (närsjukvård/öppna psykiatri), brukarorganisationer samt bostadsföretag

Den sammanfattande rapporten med samtliga bilagedelar bifogas. Bilaga 2

Uppdragets huvudsakliga syfte var att ge underlag för att stadens stöd och insatser för målgruppen ska kunna utvecklas och förbättras. Målgruppens storlek och aktuella insatser har kartlagts. Genom enkäter till handläggare har insatserna i relation till klienternas behov värderats. Vidare har synpunkter beträffande samverkan mellan staden och landstinget inhämtats liksom också synpunkter från bostadsföretag och brukarorganisationer. Uppgifter beträffande missbruksproblem har erhållits främst via handläggarenkäterna. Det bör noteras att synpunkter från klienterna själva inte inhämtats i den här kartläggningen.

Kartläggningen visar att det i staden finns cirka 3 000 psykiskt funktionshindrade som haft någon form av socialpsykiatrisk insats under ett år. Dessa utgör 6 promille av stadens befolkning 20-64 år. Det är en jämn könsfördelning bland de psykiskt funktionshindrade och närmare två tredjedelar av dem är i åldern 45-64 år. De unga, under 24 år, utgör ett 100-tal personer. Andelen personer med psykiskt funktionshinder skiljer sig mellan olika delar av staden. Till exempel är andelen relativt hög i Hässelby-Vällingby och Farsta och låg i Katarina-Sofia i förhållande till genomsnittet för staden. Könsfördelningen är förhållandevis jämn totalt sett och i de olika åldersgrupperna. Fler män än kvinnor har bostad med särskild service, HVB-hem eller stödboende/försökslägenhet. Kvinnorna är fler bland de fåtal som har kontaktperson. Andelen utrikesfödda med socialpsykiatrisk insats ligger i nivå med deras andel av befolkningen totalt.

Nästan hälften av de psykiskt funktionshindrade sköter sin ekonomi bra själva. Den huvudsakliga försörjningen är sjukersättning eller aktivitetsersättning. Endast ett fåtal har ekonomiskt bistånd som huvudsaklig försörjningskälla. Kvinnorna är bättre på att sköta sin ekonomi och yngre personer bättre än äldre personer.

Närmare 90 % av dem med psykiska funktionshinder är ensamstående och 6 % har hemmavarande barn under 18 år. Antalet barn med psykiskt funktionshindrad förälder kan uppskattas till cirka 300. Många av de psykiskt funktionshindrade är

ensamstående och har sällan kontakter med vänner eller anhöriga. Cirka hälften saknar sysselsättning. Av dessa behöver, enligt handläggarna, drygt 300 personer sysselsättning som insats.

Över hälften av målgruppen har egen lägenhet medan ca ¼ bodde på institution, i andra hand, hotellhem osv. Över 100 personer bedöms ha behov av ett annat boende än det nuvarande och ytterligare närmare 100 personer behöver boendestöd. Ett problem är att den enskilde inte alltid vill ta emot det stöd som socialtjänsten erbjuder. Socialtjänstens rörliga team är en viktig länk för att upptäcka dolda behov. Man arbetar förebyggande och rycker även ut vid akuta problem.

Utbyggnadsplanerna för boenden och sysselsättning för åren 2007 och 2008 verkar inte helt täcka de behov som framkommit av undersökningarna. Vidare läggs några träfflokaler ner och ytterligare några påverkas av nedskärningar.

Cirka 200 av personerna med psykiskt funktionshinder uppskattas även ha missbruksproblem (måttliga till stora) och några hundra bedöms ha behov av öppen psykiatrisk vård i form av samtalsterapi eller medicinering. Brukar- och anhängigorganisationerna lyfter även fram behov av tandvård, regelbundna hälsokontroller för långtidssjuka och friskvård som hjälp med viktminskning.

Samverkan mellan landstingets psykiatri och stadens socialtjänst kan förbättras. Från bägge parter framhålls brister främst hos den andra parten.

Psykiatrin inom landstinget, bostadsföretagen och brukar- och anhängigorganisationerna ger alla en bild av att socialtjänsten behöver ha en tydligare organisation mot omvärlden. De påtalar bland annat att möjligheterna att få kontakt med rätt personer inom socialtjänsten bör förbättras.

För att kunna utveckla och förbättra insatserna för de psykiskt funktionshindrade är det viktigt att de administrativa systemen utnyttjas för kontinuerlig uppföljning. Detta kräver att handläggarna fortlöpande registrerar i systemen och även erhåller fortlöpande återkoppling (statistik). Under 2007/2008 införs ett nytt system (DUR) i Paraplyet för utredning, bedömning och uppföljning inom socialpsykiatrin som kommer att öka möjligheterna att följa behov och insatser.

Kartläggningar konstaterar sammanfattningsvis att situationen för de psykiskt funktionshindrades kan förbättras genom:

- En utbyggnad av olika boenden, sysselsättningsverksamheter och att fler får boendestöd
- Att arbeta mer med att motivera de funktionshindrade att ta emot insatser

- Att satsa på uppsökande och förebyggande verksamhet
- Att fortsätta/förbättra samverkan med landstinget runt den enskilde och på ett övergripande plan för att bland annat skapa förutsättning för en systematisk samverkan
- Att socialtjänsten ska vara lätt att få kontakt med för den enskilde men också för personal inom landstinget, bostadsföretag samt anhörig- och brukarorganisationer.

Vad gäller utbyggnaden av boenden fortsätter arbetet inom ramen för genomförandegruppen med syfte att tillhandahålla olika former av anpassade bostäder för psykiskt funktionshindrade. När det gäller sysselsättningsområdet har förvaltningen ett uppdrag att bl a se över förmedlingen av arbetsverksamheter för psykiskt funktionshindrade.

Förvaltningen avser att diskutera innehållet i kartläggningen med representanter för stadsdelsförvaltningarna vid ett särskilt tillfälle då även representanter för brukarorganisationerna inbjuds att delta. Förvaltningen kommer i det sammanhanget att aktualisera behovet att gå ut med en enkät till brukarna själva som kompletterar de uppgifter man hämtat in i nu föreliggande kartläggning. Förvaltningen återkommer till socialtjänstnämnden med förslag till upplägning och kostnader för en sådan utredning.